

Lævini Torrentini, Episcopi Antverpiensis, Poemata Sacra

Torrentius, Laevinus

[S.I.], 1594

Lævini Torrentii De Cruento D. N. Iesv Christi Sacrificio. Liber IIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69329](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-69329)

Solus, inops, laceros monstrans crudeliter artus,
 Implorat genitorem, & Quò deuenimus inquit
 O Deus? An tanto solum in discrimine linquis?
 Qua patro sic verba palam sermone locutus,
 Creditus est aliis Heliam accersere votis.
 Expectant igitur si quā descendere cāla
 Heliam videant, & opem præbere roganti,
 Ignari quanto Helia præstantior esset
 Quem tunc crudeli certabant perdere leto.
 Ipse patris summi se iam cælestia iussa
 Expleuisse videns, tanquam certamine lento
 Perfuncti pugiles, infracta voce sitire
 Sesē ait. At siccas non tam siccis arida fauces
 Vrebat, quām cor nostræ pia cura salutis.
 Atque adeò hyssopo quod mixtum astabat acetum,
 Sistendis inter tormenta cruoribus aptum,
 Spongia uti calamo pretenta admouerat ori,
 Libauit patiens. Inde omnia rite peracta
 Effatus, repetitque preces, manib[us]que parentis
 Insontem tradens animam, ac vertice prono
 Demissos claudens oculos, in voce suprema
 Hæsit, & aethereas sic vita recessit in auras.

LÆVINI TORRENTI IDE
 CRVENTO D. N. IESV CHRISTI
 SACRIFICIO.

LIBER IIII.

 T verò exanimos dissolui corporis artus,
 Corporis eximijs, cui se diuina propago
 Induerat castæ nascens de virginis alno,
 Indignans magis atq[ue] magis rerū almacreatrix,
 Quam Deus esse sui voluit vim numinis olim
 Cum semel aternis fundanit legibus orbem,

Natura,

Natura, ingentem gemitum dedit. Vnde repente
 Contremuit tellus, tremuit simul arduus aether,
 Et media intendens tenebras de luce coortas
 Attonitam horribili formidine perculit urbem.
Quin etiam sacris adytis arcentia plebem
 Vela, tot ante actos iam formidata per annos,
 Nec sonii cuiquam, nec pratereunda profano,
 Tunc subito discessa notabant omne certo
Mutanda imperia, ac prisca mysteria gentis
 In melius, caso sacris felicibus Agno.
 Post quem nulla truces dein mactaretur ad aras
 Victima, nec fusō manarent templa cruore,
 Sed pater omnipotens solo contentus honore
 Pontificis Christi, Christo sponsore benignas,
 Si puris libent manibus, si pectori puro,
 Praberet sine cæde boum poscentibus aures.
His magis horrendum, magis admirabile monstrum
 Accessit, quod humata olim ac defleta piorum
 Corpora, præstantum vita dum vita manebat,
 Diffissis tumuli saxis rediuita trementi
 Exiliere solo, dein visa atque agnita multis
 Haud dubiam fecere fidem vi numinis eius
Qui mortem vicit moriens cælestia pandi
 Atria, turbatis duri penetralibus Orci.
 Sed pauci (ab) pauci quos hac ostenta monebant
 Vera sequi, & mersos errorum in nocte profunda
 Mortales oculos aeterno attollere Olympo.
 Ambitio obstabat procerum, ac toti insita genti
 Perfidia, & prauæ persistans vesania mentis.
 At qui Romana astabat de more cohortis
 Centurio, cui supplicij commissa cruenti
 Cura fuit, (veteres Longinum nomine dicunt)
 Anxius obseruans quo res tam turbida tandem
 Vergeret, ut vidi tantos confusurere motus,
 Ingemuit miserans, ac tundens pectora palmis,

L 5

En

En (inquit) quo non melior, neque insitior alter,
 Occidit. Et dubitem celestis stirpe creatum
Quem dolet extinctum tellus, quem maximus aether,
 Et poena simul insonti pro sanguine poscunt?
 Sic ille, atque alij, duris exercita castis
 Tarba quidem, ac molles vincens pietate cathedras
 Pontificum. Quorum egregijs si consona dictis
 Facta forent, non tot quaterent erroribus orbem
 Dira supersticio, ac leuis inconstantia vulgi.
 Panca præterea matres, quas religiosus
 Traxit amor, Christum solitæ quo cunque moneret
 Sponte sequi, ac præbere inopi quæ posceret usus
 (O pietas! ò feminæ lans unica sexus!)
 Rebus in angustis, ne tunc quoque tempore summo
 Vsq; aberant. Flentes igitur, quanto acrius illum
 Ardebant, tanto cura maiore metuq;
 Seruabant quæ iam variè simul orta fuissent
 Prodigia, humanas nimium terrentia mentes.
 Hæ tabula, hæ testes, atque hac monumenta furoris
 Infelix Iudea tui, quæ sola recusas
 Credere quod scopuli collèisque & saxa loquuntur,
 Esse Deum quem in crudeli funere mactas.
 Atque utinam mactes tantum. Culpa omnis in una
 Perfidia est, hanc tolle, nihil mactasse nocebit.
 Turbato interea descendit vesper Olympo.
 Et quia funestis crucibus pendentia linqui
 Corpora religio vetuit, cum proximus esset
 Ille dies toto nullus quo sanctior anno,
 Prefectum exorant Solymi ne Sabbatho turbet,
 (Scilicet!) informi si fixa cadauera truncu
 Horrescant Superi, atque auerant lumina sacris.
 Nec mora, qui mortem accelerans succidere crura
 Iussus erat secto latronum poplite postquam
 Ad Christum veniens oculos in morte sepultos
 Aspexit, pressuq; gradum, ferrumq; recondens

Abstinuit

Abstinuit scelere, haud equidem sine Numinis. namque
Mysticus ille, sacris quem sueti apponere mensis,
Integer ac nullis confractis ossibus agnus
Absumendus erat. Sed enim crudelior alter
Ferratum manibus quod forte hastile tenebas
Infixit lateri. Tactum quo vulnere corpus
Exanimum roseo manantem sanguinerum
Permixta profudit aqua. Quo pignore lati
Lustrali primum abluitur diuinitus vnda,
Aptamurq; Deo, sacro dein viscere pasti
Terrenam exuimus molem, caloq; locamur
Felices anima, sumpiuri corpora rursus,
Corpora sed nullis deinceps obnoxia fatis,
Cum mortis dominor, mundi regnator Iesus
Calicolum populo & sancto comitante Senatu
Exacti veniet index equissimus eui,
Certaq; felicis gestans insignia pugna,
Transfixas ferro plantas pectusq; manusq;,
Gaudiaq; horroremq; feret instisq; malisq;.
Dumque ea Iudeos nequicquam cura tenebat,
Securos quo iure cadat, quo iudice quem sic
Aggressi ut cancis emissi frementibus atrox
Bellua quos sors cunque, aut pena obiecerit hostes,
Sollicito metuens animo ne membra magistri
Proiecta aspiceret iusti sine honore sepulcri
Fidus Iosippus, cui clarum Arimathide ab urbe
Nomen erat, praestans opibus, prstantior acri
Virtutum studio, cum tandem exacta videre
Suppicia, ingressus Romani Praesidis aulam
Pontificum spretis odys ius poscit humandi
Corporis. Ast ille, audito quod mortuus esset,
Inuitus viuum quem sustulit haud innitus
Reddidit extinctum. Quo tanto munere latus
Vir pius, intactum sibi quod de rupe recisa
Sernabat monumentum ingens hunc vertit in usum,

Ac

Ac tenui contexta parans velamina lino
 Accingit se operi. Socio acceditque labori
 Nicodemus, & ipse pari pietate magistro
 Inferias properans. nam myrrham aloëng3, ferebat,
 Et quicquid patro gentis de more sepulcris
 Conuenit in luctu magni morientis amici.
 His illi instructi rebus lacrymabile corpus
 Conscenso immani truncu, clavisque refixis
 Demissum subeunt humeris, positumque parentis
 In gremio, fletumque diu, abstersumq3, cruento
 Textilibus cingunt velis. Strophium ipsa sacrato
 Nectit odoratum capiti mestissima mater.
 Verbaque post suprema, atque oscula mille cauato
 Molliter imponunt saxo, cumulataque dona
 Una omnes spargunt lacrymis, quas pectore tristi
 Profudit sincerus amor. Sic rite peracto
 Officio pater ipse loci (Locus assitus urbi
 Hortus erat) magnum magno conamine clausis
 Aduoluit foribus lapidem, extremusque recessit.
 Interea tristi nox calum obiexerat umbra,
 Inq3 vicem roseis iam lucem Aurora ferebat
 Vecta rotis. Sed enim neque tam solennia sacra,
 Nec prescripta quies, atque otia debita sacris
 Indomitam poterant procerum compescere mentem
 Quominus infando post horrida fatata tumultu
 Compositos agerent Manes, ruerentque sepulcro.
 O nun quam saturata malis vindicta, quid ultra
 Quæris? Habes auida demens quas fauce sitisti
 Insontis pœnas. Quæ te noua suscitat ira?
 Aut quid adhuc superest quod iam sentire sepultum
 Posse putas? Mæstos cum solaretur amicos,
 Ut qui iterum superas esset veniurus in oras,
 Pollicitum audierant aliam post funera vitam.
 Hinc veriti ne forte potiti corpore furiim
 Incolumen singant socij, & plebs credula falsi

Commo-

Commotam magnis rumoribus impletat urbem,
 Solliciti rectorem adeunt, discrimina regni
 Proponunt, si qui ante alios subduxerat Orco
 Ipse redux oculos impostor fascinet agros,
 Error emque alium semper nouus aggeret error.
 Quos ille irridens monitus, Ea vestra sit (inquit)
 Cura, nec in Laruas vires arcessite nostras.
 Conducunt igitur vigiles, atque agmine tuto
 Obsessum seruant tumulum, & ne fallere possint
 ipsi custodes, commissis annulus ingens
 Imprimitur saxis, fraudis certissimus index
 Si fraudem quis forte paret. Tum denique lati
 Festa superstructis inuenit coniuia mensis,
 Securis scelerum, & non vanæ Numinis ira.
 Nec tamen una omnes cepit dementia. Vernis
 Dum varijs magna studijs certatur in urbe,
 Hi metuunt, sperant alij, sua quemque libido
 Mittit in auspicium, & nunc huc nunc diuidit illuc,
 Atque ita neglectis temerant sua sabbata sacris;
 In cruce suspensos qui iam modo liquerat artus
 Spiritus, exutus vinclis, & liber ab omni
 Mole, per obstantes penetrans in Tartara terras,
 Per loca senta situ & longa squalentia nocte,
 Vestibulo in magno primeq; ad limina portæ
 Bella mouens, ipsos vocat in certamina furui
 Primores populi. Iubet alto a cardine tolli
 Ferratos Erebi postes, atque ardua pandi
 Atria, quâ duri patet ingens regia Ditis.
 Illi indignari primum, mox turpiter unâ
 Ingenti trepidare metu. Fremit ipse tyrannus
 Seuâ tuens. Sed nec tanto contendere regi,
 Quem decus & virtus & gloria cingit euntem,
 Ausit, & ausurus neque iam consistere vires,
 Nec quicquam veteres procedere sentiat artes.
 Quas male nunc odit, nunc execratur, & optat

Infectos

Infectos ab iisse dolos quibus occidit ille
 Cuius morte salus alijs, sibi pœna suisq;
 Parta foret. Quare fractus formidine densa
 Sepxit se nebula, barathrique in valle reducta
 Desedit, subuersa dolens immania regna.
 Tunc ergo aeterno munita robore, nulla
 Nec vi, nec prece, nec fulvo penetrante metallo,
 Impulso mandantis heri velut ariete crebro
 Disiecta patuere fore, subitoq; tumultu
 Attoniti cessere loci statione relicta
 Lucifuge fratres, foeda atque incondita turba,
 Et factum in pœnas hominum genus, aspera semper
 Supplicia & saus exercens fontibus iras.
 Est locus (inuisi pomœria dixeris Orci)
 Horridus ille quidem, tristiq; inamabilis umbra
 Funesti nemoris, pigræ nec amœnior unda,
 Quam diffusa palus stagnis includit opacis
 Semper iners, semper torpenti nubila fumo.
 Non illic virides prætexunt grama ripas,
 Pascua non flores, non fetus educat arbor,
 Nec teneros auium nidos suspendit ab alto
 Dulcisonum tenui meditantes gutture carmen.
 Omnia mœsta silent, quis enim sine lumenis aura
 Latitia locus est? Sed pix, sed flagra, sed ignes.
 Ceteraque impuros Erebi torquentia Manes
 Supplicia absunt, ea tantum cura fatigat,
 Sperata quod luce carent diuinitus orei
 Qui se cognato poterant attollere calo
 Si non primæi obliterant admissa parentis.
 O sedem inuisam! Terras & flumina subier
 Depressæ lugent, optantq; euadere in auras
 Insignes animæ, generis stirps inclita nostri,
 Japeriusq; Noasq; & qui sine patre creatus
 (sic limum formante Dœo, vitamque mouente)
 Impleuit magnum dein successoribus orbem.

Quid

Quid sobolem Abrami veteris, tot uomina regum,
 Quid vere pios memorem vates? Rex maximus idem,
 Atque idem vates multo certissimus, ipse
 Iessides etiam has sedes lucosq; tenebat.

Qui tunc forte lexi tremulas sub pollice chordas
 Fatidica tangens cithara cum proxima iam iam
 Gaudia veraci caneret mirantibus ore,
 Non aliter magna quam si succurreret urbi
 Obsessa, longamq; famem pestemq; ferenti,
 Ac penitus dura versanti in limine mortis,
 Ultor adest, largo late loca lumine complens.
 Protinus abscedunt cura, merorq; dolorq;,
 Succedit tranquilla quies, & dulcia mentis
 Otia, qua celi cines liberrima ducunt.

Ergo exultantes pariter pariterq; trementes
 Numinis aspectu iucundo horrore fruuntur,
 Accircumfusi regem plaudente corona
 Sit placidus mitisque, inceptaque gaudia firmet
 Pro se quisque rogant. Ipse amplexatus amicos,
 Transactam reputans olim sine crimine vitam,
 Gaudet, & vi norint causam qua Tartara adire
 Impulit, aeterni profert arcana parentis
 Consilia; ut leet& conceptum virginis alio
 Et nasci, & natum duros tolerare labores
 Iussit, ac tandem post horrida fata sepulcro
 Condier, & clauso non ante exurgere saxo
 Quam castos adeat Manes, atque eruat Orco
 Felices, iusto quos secum inferre triumpho
 Posit, & aethereo viator transcribere celo
 Emeritos, latiis ubi Diuum accumbere mensis,
 Et liceat dulci deponere nectare curas.
 His postquam attentas permulgit vocibus aures,
 Atque animos tanti fulgore accendit honoris,
 Premisis solum paucis qui corpora rursus
 Ingressi notis nonstrent se ciuibus, atque

Percussum

Percussum moueant ostentis talibus urbem,
 (Mutato interea Genioque habituque locorum
 Donec eum leti reducem super astra sequantur)
 Ipse etiam repetens tumulum se infundit in artus,
 Corporeos equidem, atque eadem (mirabile) forma
 Qua nuper fuerant, sed quos non corporis ulla
 Afficiat labes, non ulla iniuria tangat,
 Nil obstare queat quo motu cunque ferantur.
 Tantum illis & lucis inest caelis, & aura.
 Illæsis igitur claustris signisque sepulcri,
 Tertius efferret primos cum Lucifer ignes,
 Inciperetque diem quo non felicior alter
 Illuxit, mota penitus tellure repente
 Auditæ strepitus, leuibusque per aethera pennis
 Cælicolum fulsere acies. Quæis testibus ille
 Ille sua qui sponte cruentæ se obtulit aræ
 Agnus uti nunc arma mouet, velut excitus antro
 Indomitus mouet arma leo, mediisque per enses
 Seruantum, & lato præfixa hastilia ferro
 Tendit, & aeras penetrat rediuius in auras
 Horrende domitor mortis, Ditisque superbi.
 At trepidi vigiles, magna mercede coempti
 Custodire locum, furisque arcere sepulco,
 Incerti quo se tanto in discrimine vertant,
 Abiectos inter clypeos formidine turpi
 Incubuere solo. Quo vixdum horrore soluto,
 En aliud quo se prodat diuina potestas
 Indicium. cælesti etenim de chorte satelles,
 At nec voce minax, nec formidabilis armis,
 Fulmineo tantum aspectu qui territet hostem,
 Cetera candenti tectus velamine vestis,
 Impositum tota custodum astante corona
 Attonita mutaque metu dicto ocius alto
 Deuoluit tumulo lapidem. Superassidet ipse
 Ipse palam. Fugiant illi, munisque relinquunt,

Tertia

Testati quām grande nefas si obſtērē Diuīs
 Mortalis forſan tentet furor irrita voluens
 Consilia, inſāno non processura labore.
 At verō promissa ferens ſolatia matrem
 Victor adit. Sedeſ illa, graui moritura dolorē
 Ni maſtam ſpes alma leuet recreetq; monendo
 Ut certō expectet redeuntem à funere natum.
 Natum igitur dum mente ſouens noctesq; diesq;
 Cogitat hoc ſolo defixa in nomine, tandem
 Exoptatus adeſt. Stupet illa, incertaq; primō
 Annatum, an nati videat ſimulacra, veretur
 Ne nimium ſibi fidat amor. Verum obnūius ipſe
 Infert ſeſe oculis cara genitricis, & acres
 Illabens aperit ſenſus, cogitq; fateri
 Nil fictum nec inane geri. Quin nomine matrem
 Appellans veris teſtatur vocibus id ſe
 Eſſe quod ante fuit. Palmas ad ſidera tollens
 Ingentes virgo grates natoq; patriq;
 Ruē refert. Gaudent ſimul ambo. Alterna ſequuntur
 Alloquia, exhaustos iuuat auſcultare labores.
 Parte alia ſocii operum comitata duabus,
 Impatiensq; mora pulcherrima Magdalene,
 Eternum ſpirans ardentipectore amorem,
 Mox ubi ſeruatis transiſſent Sabbata ſacris,
 In ſomnem ducens noctem, iam mane recenti
 Egreditur portis ſecum funebria portans
 Munera, Idumaeos, tumulo quos didat, odores.
 Dumq; ſimul properant moſa non omina terra,
 Non celi ſtrepitus inceptam quo minus auſtine
 Ire viam prohibent, verum custodia terret,
 Tot vigiles oculi, molesq; immensa ſepulcro
 Obdita, fēmineis agrē cefſura lacertis.
 His ergo intenta curis, nec ſequiſ illi
 Conſiſe qui cuncta potest, ſape inter eundum
 Effusis lacrymis, quoties inſanda magiſtri

M

Supplicia.

Supplicia, & duræ subiisset mortis imago,
Tandem peruenere locum quo tempore iam iam
Dilapsi vigiles fœdo se protenus illinc
Proripuere metu. Cernunt manifesta pudenda.
Signa fugæ, cernunt loca sola, horti, remotum
et foribus saxum. Dein succendentibus antro
Confestim dextra monumenti a parte refulgens
Apparet celi interpres, demissus ab alto.
Et quanquam trepidare vetat, tamen ipsa timorem
Res tulit. File igitur verbis sic fatur amicis,
Horrescant atque, vos ô pia turba timere
Non decet. Affixum modò quem cruce mole sub ista
Quaritis, (haud ignota loquor) non ille sepulcro
Clauditur, at herea viuens sed vescitur aura,
Sicut & ipse sue mortis momenta, nouamq;
Predixit (meminisse licet) post funera vitam.
Aspice in vacuam defuncti corporis arcam.
Discipulis itaque, & Petro rem dicite, iussi
Ut Galilæa petant, tendet quò præuius, arua.
Sic ait. Accedunt propius, verumq; fatentur.
Cumque externatæ mentem vestigia paullum
Flexissent, duo præterea vultuq; habituq;
Primo illi non dissimiles in lumine claro
Conspexere viros. Oculos quos tollere contrà
Non ausa stabant pauidæ, vocemq; premebant.
Illi autem percontati cur querere viuum
Defunctos inter veniant, non dissona dictis
Uno ambo simul ore ferunt, letasq; remittunt.
Latitia tamen horror inest ob visa repente
Maxima, non oculis nostris, non auribus apta.
Atque adeò in populum veritæ dispergere famam
Discipulos adeunt. Sed & ipsi immane dolentes,
Conceptum possent licet hinc lenire dolorem,
Verbis nullam habuere fidem, quin somnia visi
Audire, & vacui deliria vana cerebri.

Solin

Solus Iohannes ac Petrus, pectora quorum
 Magdalena suis poterat peruellere dictis,
 Curieulo monumenta petunt. Sed grandior atas,
 Assidua & lacrymæ, quibus hic commissa piabat,
 Tardauere virum, multo prior appulit alter,
 Et præstans animi, & florentibus integer annis.
 Verum dum trepidans ad limina prima moratur,
 Contentus vidisse cauam sine corpore rupem,
 Occupat ille locum, & penitus sacraria lustrans,
 (Ingresso mox & socio) nil lincta præter.
 Et cari seorsim capit is diadema repostam
 Repperit. Exhalat suam locis omnis odorem,
 Et volucres lato permulcent aetheræ cantu,
 Terraq; purpureos submittit dædala flores,
 Natura victoris heri plaudente triumpho.
 Atque illi, ignari rerum, miracula fando
 Audita euenisse vident, sed ut aëre denso,
 Aut vda septi nebula, nec carmina vatum
 Expendant animis, nec magni dicta magistri
 Mente tenent. Abeunt igitur, repetuntq; Ponaces
 Promissi immemores regni sortisq; beatae.
 Forte secuta viros ostenti nuncia, tandem
 Suscepit cupiens euentum nosse laboris,
 Ante fores stabar, nec discedentibus illis
 Cessit & ipsa loco, sola ac deserta per agros
 Ab desiderio mentem percussa fideli
 Quarebat dominum, domino suprema negari
 Munera lugebat, traiectisq; oscula plantis.
 Heu quoties ægro rupit de pectore questus!
 Heu quoties tristi suspiria duxit ab ore,
 Ac lacrymis perfusa genas votisq; vocauit
 Et precibus dulci compellans nomine Jesum!
 Quos inter gemitus latebras dum forte per omnes
 Respicit, en iterum supera de sede profecti
 Sideret inuenes dextra lanaq; cauato

Insidunt lapidi, & luctus quæ causa requirunt.
 Illa refert, Dominum cuius sum saucia amore
 Nocturni rapuere, at raptum ubi deinde locarint
 Nescio. Sic dicens ut forse obuerterat ora,
 Quæsum videt, & submissa voce rogantem
 Quid ploret, quémve exoptet sibi mæsta repertum,
 Agricolam credens, custodem aut ipsius horti,
 (Æthereum tali nam texit imagine vultum)
 Quisquis es hospes, (ait) tu si illum forte tulisti,
 Dic ubi condideris. Veniam, referamq; sepulcro.
 Talia dicentem dubitare duntius aquo
 Non sinit omnipotens. Nec longa ambage moratur,
 Verbo uno penetrat mentem, Mariamq; vocando
 Suscitat oppressos velut ægro in corpore sensus.
 Nec mora, consueto postquam de more magistrum
 Dixerat, aduoluens genibus, prensare parabat,
 Votaq; defuncto viuenti porrere dona.
 Ille vetat, differre iubens, non ardua cali
 Tam cito scansurus regna ut non talibus ante
 Sit locus officiis. Eat ergo, & fratribus ista
 Nunciet, in regni socios quos ipse futuri
 Legerit, heredes summi patrisq; Deique.
 Jussa redit, rediensq; aliis occurrit amicis,
 Quas idem stimularat amor studiumque, sepulco
 Reddere quos ardens pietas vonisset honores.
 Dumq; inter sese dicta acceptaq; salute
 Verba serunt, iterum manifesta in luce resulgens
 Astitit. Astantem submisso poplite matres
 Agnoscunt pauidæ, ac præsens uti Numen adorant,
 Instaurantq; preces. Sed & has discedere in urbem
 Intrepidas inbet, & sociis quæ gesta referre.
 Quo facto, at frustra, (neque enim narrantibus illi
 Adieceré fidem, merſi caligine cæca)
 Ipse Petrum visurus abit, non vana dolentem,
 Ante quod admissæ noua nunc opprobria culpa

Accedam;

Accedant, viso nondum sibi femina princeps
 Quem vidisset ouans. Nec ei cedebat amore.
 Ergo indulgentem lacrymis, & cruda nouantem
 Vulnera solatur miserans, quassataq; firmat
 Pectora, nec tristi patitur succumbere luctus.
 Interea vigiles sparsi magna atria circum
 Excusare fugam. Trepidi coiere frequenti
 Concilio Paires. Illi cuncta ordine narrant,
 Ut terra tremor, ut commoti murmura cali,
 Aciunenum ignota species fulgentibus alis
 Terruerint animos; nullum venisse per umbras
 Mortalem, nil fraude noua, nil viribus actum;
 Et tamen effractis monumenta patescere claustris,
 Nec quicquam vacua cerni nisi linteum in urna,
 Indicio insigni non furtim, at numine Diuūm
 Id factum quodcumque vident. Neque defore testes
 Complures alios, si se fortasse refellant.
 Talibus auditis quamuis exurgeter imo
 Corde dolor, saevas tamen effervescente iras
 Haud passi, stultum placidis reprendere verbis
 Errorem cœpere virūm, qui fata refigi,
 Aut flecti Manes, functosq; & lumine cassos
 Posse redire putent. Notum quibus artibus ille
 Impostor tenebras populo offusisset inani.
 Has etiam docuisse suos, quò fallere posset
 Mortuus, & longum diffundere nomen in eum.
 Qui potuit Stygiis animam subducere regnis
 Quin potius turpem defendit corpore mortem?
 Desistant igitur, nec vano & ludicra narrant
 Somnia, fabellas ad pensa canentibus apta;
 Sed quod sit, verumq; sonet, penetretq; per aures,
 Hoc spargant audiē, & fame dent vela secunda,
 Nempe per obscurum noctis cum vincta teneret
 Membra sopor (sive id magica sic accidit arte)
 Defuncti quosdam comitum seu dona ferentes

Occultis subiisse viis, corpusq; magistri
A sportasse loco, & mutati fraude sepulcri
Fingere nunc reducem nostræ nil lucis gentem.
Nec satis, instructis addat quod pondera verbis.
Præmia dant, atque æra iubent appendere latis,
Néue reformident offensi Præsidis iram,
Iniussi excubis quod discessere relictis,
Hoc quoque promittunt curæ fore. Denique vincunt
Munera, confictam glomerant mendacia famam,
Sed frustra. neque enim tam vili teste moueri
Fas erat æterna certissima fœdera vita.
Certior est aliunde fides. Nos ista canamus.
Postquam feminineis parcebant credere dictis
Suppicio ducis horrendo, tristiq; ruina
Afflitti comites, viduæ cœn funere matris
Pupilli, quos dura domi perturbat egestas,
Signa dedit manifesta magis, conspectus & ipsis
Sæpe viris. Quorum e numero cùm forte Cleopas,
Fidus & Ameon, (sive is cognomine Lucas,
Sive alius fuerit) Solymis Emaunta petentes,
Ab cari præceptoris de cœde nefanda
Multam modis questi variis, fusiq; subinde
A spersi lacrymis, iter hoc sermone leuarent,
Ipse peregrini sancta venientis ab urbe
Cultum habitumq; gerens medium sese obtulit vtrō,
Percontans quid agant, mestiq; alterna loquantur.
Cui maior, Quod scis equidem ne quare doceri
Hospes, ait. Solymis veniens his acta diebus
Solus an ignoras? Dein necdum scire fatenti
Cuncta refert, ignarus eant quas verba per aures,
Concessum terris diuino numine vatem,
Insignem meritis vatem, dictisq; verendum;
Cui Nazara domus, notum cui nomen Iesus.
At talem tantumq; virum, quem plurima fama

Aqua

Equabat celo, tandem quia facta notabat
 Improba, nec prauè corrupti sacra sinebat,
 Pontificum incurrisse odium, atque id morte piasse,
 Indigna sanè, & multis immanè dolenda,
 Sed sibi precipue, qui nomina tanta securi
 Extulerint animos ob spem surgentis in illo
 Isacidum regni, qua nunc frustrentur inanes.
 Tertia quandoquidem lux penè effluxerit acti
 Supplicij, at nulla audiri solatia luctus
 Femineas præter voces, quæ vinere dicant
 Defunctum, quando hoc supera de sede profecti
 Testentur volucres. Quos se vidisse professæ
 Impulerint etiam socios accurrere, & omnem
 Explorare locum, hanc multum diuersa ferentes.
 Sed neclum reperisse ducem, nec scire quid ipsi
 Acciderit, vacuam cerni tamen ossibus urnam.
 Hactenus humano secum de more locutos
 Tam male quod memori mysteria mente tenerent
 Non tulit ulterius mundi sator, atque ita fatur,
 Ostulti, o signes priscorum oracula vatum
 Qua pars est versare fide. quippe illa monerent
 Promissum Isacidis regem, qui secula condat
 Aurea, non aliter quam vos nunc ore refertis,
 Exortum terris, post horrida funera clauso
 Surgentem tumulo patrium conscendere celum
 Fas esse, & totolatè dominarier orbe.
 Sic orsus, magni divina volumina Mosis,
 Atque alia ex aliis subtexens carmina, Christum
 Explicat, atque hominum docet instaurasse salutem.
 Et iam finis erat, Phœbo maioribus umbris
 Inclinante diem, parva cum mœnibus urbis
 Successere viri, comitemq; in tecta vocabant.
 Et quanquam superesse viam sibi fingeret, intrè
 Corripuere tamen. Dein quo potuere paratu
 Dum posita excipiunt mensa, Cerealia forte

Ipse manus frangens porgebat ut ordine dona,
 Agnitus, amplexus fugiens & verba precantum,
 Confestim liquidas abiit diuersus in auras.
 Ast illi roseum suffusi fronte pudorem,
 Quod somno depresso graui non ante leuassent
 Lumina, cum vatum repetens monumenta priorum
 Accendit dictis animos, nubemq; remouit,
 Erroris poscunt veriam. Mensisq; relictis
 Quam venere viam prima de nocte remensi
 Primores adeunt comitum, sua gaudia narrant,
 Inq; vicem accipiunt, visum iam denique visum
 Ipsi etiam Petro dominum. Neque sic tamen actis
 Plena fides, obstant tenebræ, curæq; recursant,
 Nec quassam terrore sinunt consistere mentem.
 Vulnera adhuc versantum animo plagasq; cruceisque
 Haud aliter capta quam cum furit impius urbe
 Miles, & igne necans & ferro & tristibus undis,
 Si quem libertatis amor, sobolisque, Larisq;
 Misit in arma virum, qui non tamen occubet armis.
 Auxilio incolumis Diuum patriaq; superstes.
 Quamuis inde alias concesserit exul ad oras,
 Horror inest oculis, fronti nox incubat atra,
 Ipse velut medis ardens in cædibus errat
 Immemor, in somnos etiam cum membra resoluit
 Iactata nunc bella manu, nunc voce retractans,
 Donec longa dies tantos sedauerit astus.
 Forte sub aduentum noctis, quia fama ferebat
 Iam reducem dominum, recto coiere sub uno
 Selecti comitum. (Saue at formidine gentis
 Vectibus, & duri firmo munimine postis
 Occlusas tenuere fores) Cenantibus ipse
 Atque super cenam de se diuersa locutis
 Ut celer è rapidis proruptus nubibus ignis
 In medio conspectus adest, pacemq; precatus,
 En ego sum, timor absit, ait. Vox cognita sensu

Percutit

Perculit. Obstupare omnes, regemq; patremq; que,
 Efferati vacuam simulati corporis umbram,
 Expanere suum. Quem cum deprenderet ipse
 Errorem, occurrit miserans, pectusq; manusq;
 Perfoissas ferro trepidis ostendit, & (ultra
 Quod dubitare vetet. nam gaudia iuncta pauori
 Turbabant animos) cœna pars si qua supersit,
 Ferre iubet, positisq; fauis ac pisce retosto
 Vescitur, inuitans alios, dapibusq; remotis
 Segnes increpitans oculos, & pectora cœca,
 Et tam difficiles verum narrantibus aures.

Mox placidus tamen, & pacem impartitus amicis,
 Celestem inspirat sacris afflatibus auram,
 Et sua ferre iubet legatos iussa per orbem
 Imperio fultos ingenti, ut soluere possint
 Ac damnare reos, cœloq; Ereboq; locare
 Pro meritis, ut certa fides, vel adegerit error
 Aut noua sacra sequi, vitamq; expendere sacris,
 Aut patrare nefas, priscisq; hærere tenebris.
 Atque ita dum leto plaudunt sua gaudia gestu
 Fallens per medios abiit, cœtumq; reliquit.

At Thomas aberat, Didymus cognomine, & ipse
 Bissenos inter magno nunc cultus honore,
 Qui Christi pia signa tulit per Bactra, per Indos
 Victor, & Hyrcanas docuit mansuescere tigres.
 Tunc tardè excitus latebris, quò degener illum
 Compulerat timor, & vita nimis anxia cura,
 Quacunque affirment alij, tot testibus acta,
 Tot manifesta modis, durus meliora doceri
 Credere posse negat. Coram vult brachia diræ
 Fixa cruci, fôssumq; latus, plagasq; cruentas
 Tangere, ne solo tentet si corpora visu
 Spectra leues fallant oculos, & imagine vana
 Incurrant animo veræ rationis cogitii.

Hunc itaque (o pietas!) medio velut aequore cœcis

M 5

Infixum

Infixum scopulis optata absistere meta
 Non tulit humani generis pater optimus. Ergo
 Septima lux postquam nocti concesserat atra
 Rursus connenere viri, plenoque Senatu
 (Nam Thomas aderat) multi cum multa referente
 De duce qui moriens Inferni claustra refregit,
 Ipse locum per inane petens, fratresque reniens,
 Per clausas, velut ante, fores in lumine claro
 Se confessus adest. Tenuere silentia cuncti,
 Cum Didymum aggrediens dictis, non vana pauentem,
 Imperat inserta scrutari vulnera dextra.
 Ast ille aduoluens genibus, quam turbidus ante,
 Tam meis placidusq; videns per candida membra
 Cenfusas ardere rosas, gemmasque rubentes,
 Agnoscit veram effigiem, dominumque Deumque
 Confessus, veniamque rogans, hanc Numinis ore
 Iucundam nobis nostrisque minoribus olim
 Elicuit vocem. nam tu comperta videndo
 Credis, ait. Venient olim viuentque beati,
 Credere quos non visa iuuet, Christumque fateri.
 O quam difficile est mortali mole retentos
 Humanos animos superas assurgere in auras,
 Principium finemque suum quo nosse laborent,
 Non agitante Deo! Cuius tum filius, idem
 Aequanus, quicquid faceret, quacunque moneret,
 Frustra erat ille labor, donec super aethera vectus
 Ureret eterna feruentia viscera flamma,
 Firmaretque viros. Tunc tunc meminisse iuuabat
 Auctoris Christi, tunc inclita facta referre
 Impauidos, regesque simul regumque ministros
 Spernere ne quicquam cuneosque uncosque minantes.
 Quanquam igitur toties reducem videre, nec ullo
 Fas dubitare modo, nondum tamen arsit in illis
 Verus amor, veroque fides comes addita amori.
 Ante quidem sacri diuinus anhelitus oris

Pellora

Pectora firmarat cœptis ingentibus apta,
Grata sed expectanda dies diuinitus olim
Decreta, & latos tandem visura triumphos.

Atque adeò plausus inter regisque recepti
Gaudia, cum possent non deteriora fecuti
Res alias agere, atque alijs accingier orsis,
Pars bona, quos septem numero dux Petrus agebat,
Solliciti antiqua victum meditantur ab arte,
Piscatumque abeunt, oblii nomina regi
Cum primum dixere suo non humida iussos
Lina, nec occultos intendere piscibus hamos,
Sed tali abductos studio & certamine lucri
Capturas hominum cœlestibus addere regnis.
Instructis ergo ratibus per stagna lacusque
Quos instar maris attollit voluentibus undis
Iordanis pater, & vicinas educat urbes,
Ire parant, nullas si non maiora capessant
Passuri insidias, que tunc vel maxima cura.
Iamque per extenam spectarant sidera noctem
Intentos operi, lucemque Aurora ferebat,
(At piscem toto scrutati gurgite nullum
Invenere viri, vacui lassique fremebant)
Cum vanum aspiciens mastos agitare laborem
Ignoto fulgens habitu prædator Auerni
Indoluit, vocemque dedit de litore curuo,
Ecquid agant rogitans, & squa obsonia seruent.
Cumque illi, quod erat, nil se prendisse referrent,
Dexirum (ait) ô pueri dextrum latus vda lacestant
Retia, nec iactus descendens irrita inani.
Quod iussi faciunt, dextram petit impete magno
Tota cobors. Sonat unda vadis elisa refusis
Dum subit ac glomerans se in vincula condit
Squamigerum pecus, & tremulo ferit æquora saltu.
Attoniti monstris depresso pondere cymbam
Vix tenuere. Silent alijs, sed mente sagaci

ad

Ad Petrum flectens oculos nutantiaque ora
 Primus Iohannes, Herus est herus, inquit. At ille
 Tam bona non surdas simulac vox attrigit aures,
 Totus vi incumbens operi nudauerat artus,
 Iniecta tantum togula, succinetus in alium
 Proslit, & celeri tranans freta cœrulea lapsu
 Ad dominum contendit iter. Pars cetera remis
 Ponè sequens lembum subigit, prædamq; natanium.
 Postquam vna appulerant omnes, litusq; tenebant,
 Egressi ducis ante pedes obsonia pænè
 Cocta vident. Lento pisces torrentur ab igne
 Impositi prunis, quos dura atque arida tellus
 Summisit mandante Deo. Nec farrea deerans
 Liba. Sed his epulis diuina sorte paratis
 Adiungi præda partem iubet. Aduolat ergo
 Ante alias senior Petrus, vastamq; sagenam
 Extrahit irruptam, quamvis ingentia centum
 Quinquaginta aliis alia interstincta figuris
 Corpora substrata moribunda extenderet alga.
 Accurrunt deinde & socij, quæque optima gustu
 Lecta manus spoliant squamis, finduntque, lauantque,
 Atque in frusta secant, prunisq; ardentibus aptant.
 Ipse pater viuo factum de cespite mensam
 Monstrat, & herbosè constrata sedilia musco.
 Quo simulac iam membra toro flexere, per omnes
 Partitur sua dona dapes, panemq; ministrat,
 Et lassis reparat vires, redditq; vigorem,
 Agnitus haud dubie, quanquam neque proferat ipse,
 Nec quis sit rogarent alij, turbentue molesti.
 Sed postquam depulsa fames, mysteria surgens
 Aggreditur, patrium mox consensurus Olympum
 Pastorem partis sibi nuper ouilibus ut te
 Te Petre instruat, per te sua maxima firmet
 Imperia, atque tuis mox successoribus auctet.
 Nec leniter res tanta agitur, ter uoce rogatus

Ecquid

Ecquid amet dominumq; colat, ter spondet amorem,
 Et toties ut pascat ones, ut pascat & agnos
 Poscitur illacrymans, memor (ah) ter ut ante negaric
 Tam carum caput, & serua externarit inertem.
 Ne tamen ignoret pascendi munera quantis
 Plena minis, quanto veniant implenda labore,
 Ante, (ait) ut iuuenem decuit, florentibus annis,
 Præcinctus quocunque pedes te sponte ferebant.
 Accesti, moremq; animo gessisse iuuabat.
 Grandior at postquam declinem exceperit etas,
 Iniectis alijs manibus rapientq; trahentq;
 Quo nolis. Sed tu vestigia nostra secutus
 Carpe viam. Hoc ille oraclo non mollia fata
 Sortitus, querens socium, cum forte propinquum
 Discipulum aspiceret primas in amore ferentem,
 Sollicitè rogit ecquid & hunc tam dura manerent.
 Sed percontanti responsa incerta dabantur,
 Si donec redeo volo cum remanere, quid ad te?
 Tu modò me sequere, & que sunt tibi cunque ferenda
 Ipse subi, nec querere alios miscere labori.
 Sic ait. Et quanquam sermonem in nube tegebat,
 Creditus est tamen eternam promittere vitam
 Dilecto ante alios iuueni. Cui postera fecit
 Fama fidem. seris nam iam plenissimus annis
 Compositum ingressus tumulum, diuinitus illinc
 (Ut nostri tradunt proavi, credentq; nepotes,
 Incertum tamen an viuens, an morte repenti)
 Raptus ad ethereas non vltirà apparuit oras.
 Postquam sic toties rediuium corpus apertis
 Obiectando oculis satis obfirmata suorum
 Pectora perspexit rerum sator, ipse parentis
 (Scilicet imperij iam successore reliquo)
 Ardua maturam cælestia scandere regna,
 Idq; palam, quotquot norat sua signa securos,
 Permixtes ducibus quos tunc Galilæa senebat,

Effusa

Effusa quā rura Thabor perfrigerat umbra,
 Occupat, & lati spem quam dedit implet amicis.
 Et quanquam (ut magno in numero) non omnibus idem
 Ardor erat, victaque eadem fiducia mortis,
 Augustam tamen effigiem splendentiāque ora
 Regis ut aspexere sui, nouus incidit horror,
 Concipiuntque preces, & flexo poplite adorant.
 Ast ille accedens proprius, Iam vicimus, (inquit)
 Omnia iam mihi posse datur, terraque quod usquam est
 Et cælo regere, & toto dominarier orbe.
 Vos igitur, pia turba, meis exercita sacris,
 Quacunque humanae memores precepta salutis
 Audistis quā se pandit latissima tellus
 Ferte viri, & puris mystas abstergite lymphis,
 Voce Patrem, Natumq; simul, sacramq; cientes
 Rue Auram. Qui crederit, lustralibus undis
 Tinctus in aeterno felix regnabit Olymbo.
 Qui non crediderit, miserum sententia tristis
 Merget in aeternam iusto sub indice noctem.
 Nec verò ambiguis credentum maxima virtus
 Se feret indiciis. Si quos malus obsidet artus
 Spiritus, exemplō nostri vi nominis illum
 Euidentq; procul, nigra atque in Tartara mittent.
 Tum si forte noua sit opus mysteria lingua
 Tradere per positas alio sub sidere gentes,
 Auditor patrio mirabitur ore locutos.
 Serpentes etiam tollent, & plena veneni
 Pocula securis ducent innoxia labris,
 Et cucunque velint agro depellere febres,
 Aridus attacku fugiet dolor ossa relinquens.
 Macti animis. Mea vos tutos præsentia seruat,
 Seruabitq; omni terris dum viuitur aeuo.
 His dictis mulcens animos, penetransq; sub imum
 Petus, & arcanis aptans sermonibus aures,
 Fatidicos vates, priscarum anigmata legum,

Ieffaosq;

Jeſſeosque aperit cantus, & quicquid in illis
Predictum exemplis id ſe diuinitus omne
Impleuiffe docet, ſic nasci, & viuere, demum
Sic decuiſſe mori, & mortem ſuperare relictio
Surgentem tumulo, & cali ſupera alta ſecantem,
Vnde ſit atherei miſſurus dona parentis.
Quo facto, exorſi a Solymis per maxima mundi
Regna ſui mandata ferant patrisq; Dei q;,
Praeclaris testes operis, monitisq; verendi,
Ut pigeat ſcelerum, redeat ſua gratia lapsis.
Nec mora, supremum ſic tunc affatus amicos,
Ante alios matrem, ſuſpiria longa trahentem,
Berhania veniens, atque hospita recta reuifens,
Nec renuens ſumma ſociis ſe iungere mensa,
Hinc ad oliniferum flexit uestigia collem.
Atque ibi ſtans cœtu in medio pulcherrimus ipſe,
Sublatis altè manibus, vultuq; decoro
Prefatus bona verba ſuis, pacemq; precatuſ,
Molliter aërias librat ſe ſponte per auras,
Cognatosq; inter proceres quos eruit Orci
Faucibus, effuso toto ad ſpectacula cælo,
Candens nebula tenui velatus amictu,
Ascendit patris ſolium, dextraq; locatus
Æternos iniit victor memorandus honores.

LÆVINI